

Улуу Кыайы 72 сылыгар

СҮГҮРҮЙЭБИТ ЭҢИЭХЭ, БЭТЭРЭЭН-БУОЙУННАР!

Иван Михайлович
ПАВЛОВ

1942-1946 сс. Курскайдаагы тохойго, Литваны босхолоонунга, Илинги Пруссияга тийэ сэрилэспитэ. Кенигсберг куораты ылыыга кыттыбыта. Албан аат 3-с степенэ уордьаннаах, «Бойобуой үгүөлэрин иһин», «Кенигсбери ылыы иһин», араас сыллардаагы үбүлүөйдөөх мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Саха АССР үгүөлөөх учуутала, П.А.Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата, Болугур, Чурапчы нэһилиэктерин, Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтооҕо, «Гражданский килбиэн» балиэ хаһаайына.

Петр Терентьевич
КАРСАНАЕВ

1943-1944 сс. 188-с стрелковай полкага, Чугуевскай оройуонуга Украинага сэрилэспитэ. Аҕа дойдуга Улуу сэриитин I-кы степеннээх уордьанын кавалера, «Германияны Кыайыы иһин», «Бойобуой үгүөлэрин иһин» уонна үбүлүөйдөөх мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчы улуунун, Арыылаах нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, «Гражданский килбиэн» балиэ хаһаайына, РФ Худуохунньуктарын Союһун чилиэнэ, Саха сириг Худуохунньуктарын Союһун бочуоттаах чилиэнэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин культуураҕа туйгуна, тыыл, үлэ бэтэрээнэ.

Николай
Николаевич
ФИЛИПОВ

1942-1946 сс. Украинага 19-с дивизия 1310-с стрелковай полкатыгар сэрилэспитэ. Аҕа дойдуга Улуу сэриитин 2-с степеннээх уордьанынан, «Германияны Кыайыы иһин», араас сыллардаагы үбүлүөйдөөх мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтооҕо. Чурапчыга олорор.

Константин
Николаевич АДАМОВ

1943-1947 сс. 20-с конный депога сулууспалаабыта. 1075-с стройбакка кавалерияһынан, стрелогынан сылдыбыта, Арбаа фронтта сэрилэспитэ. Араас сыллардаагы үбүлүөйдөөх мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чакырга олорор.

Гаврил Егорович
ТУРАНТАЕВ

1923 с. төрөөбүтэ. «Коминтерн» колхуос чилиэнэ. 1945 сыл отыйыгар армияга ытырыллан 16-с мотопехотнай биригээдэ 431-с полкатыгар сулууспалаабыта. Японияны угары сэриигэ кыттыбыта. Маньчжурияны ортолунан тимир суолу батыһа кимэн, Харбин куоратынан, Мукденныан сэриини Порт-Артурга түмүктээбитэ.

Кузьма
Николаевич
КУЗМИН

Японияны угары сэриини кыттылаабыта. 80-с мотострелковай полка стрелогота. Аҕа дойдуга Улуу сэриитин 2-с степеннээх уордьанын кавалера. Араас сыллардаагы үбүлүөйдөөх мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчыга олорор.

Дмитрий Иванович ДЯЧКОВСКАЙ

1941 с. атырдаах ыйыгар бастакы хомуурга бэбиэскэ тулпута. Арбаа Украина фронтуга сапернай 203-с АЗСП чааска сулууспалаабыта. Украина куораттарын босхолоһо сылдьан, 1945 с. бастакы группалаах инбалиит буолан дойдуга эргиллибитэ.

Аҕа дойдуга сэриитин 2-с степеннээх уордьан кавалера. Украинаны босхолоһуотун иһин Президент Л. Кучма ыйаагынан 1999 с., 2004 с. икки төгүл мэтээллэринэн наҕараадалааммыта. Чурапчы улуунун бочуоттаах олохтооҕо. Билигин Дьокуускайга олорор.

Василий Михайлович ПЕРМЯКОВ

1942 сыл атырдаах ыйыгар ытырыллыбыта. Мальтага тийээн младшай хамандыырлар куурустарыгар үөрэммитэ. Забайкальскай байыаннай уокурук 30-с армия 209-с стрелковай дивизиятын 770-с стрелковай полкатыгар сулууспалаабыта.

1945 с. отыйыгар Борзи станцияга, тренога буолан, чаастарыгар төннүбүттэрэ. Монголия кыраныысатын туораабытара. Василий Михайловичты «За отвагу» мэтээлэ 1954 с. Муомага үлэлиир кэмигэр булбута. Билигин Дьокуускайга олорор.

3-10
МЯ

ВСЕРОССИЙСКИЙ
ИНТЕРНЕТ-
МАРШ

Опубликуем славные поступки и подвиги своей семьи в период ВОВ

НА СТЕНАПРИЗНАНИЙ.РФ

УВЕКОВЕЧИМ ПАМЯТЬ

Улуу Кыайы 72 сылыгар

Убаастабыллаах Чурапчы улуунун алаастаахторо, ытыктабыллаах сэрби уонна тыыл бэтэрээннэрэ, Хоту көһөрүлүү кыттыылаахтара! Күндү ыччаттарбыт!
Эйигини Улуу Кыайы 72 сылынан итинник-истииник эбэрдэлибим!

Билгени улууска Кыайы күнэ – хас биярдыбыт сүрүбэр сөнгөн сылдыар ураты сырдык суалталаах бырааһынтык. Улуустун хорсун-хаадуот ыччаттара дойдубутуну тунулар өстөөбү утары кырытаахтык кыдыһыбыттанара, үгүс буюбуттар уонтас сэрби талоонугар ахтубуттанара, сырдык тыыннарын кыайы иһин тапук уурбубуттанара, Хоту Көһөрүлүүгө 41 көхсүс дьон утасарыллыбыта, онно тиийэн хорсун, ыалды, сүтүк бөбөнү көрсөн аңгардара эр тыыннаах хаабыта. Ол да буоллар, билгени дьоммут Кыайы тунулар батык булааһыныгар былааны талорон куустары харыстаабакка үлэлээбиттэрэ. Ол улуу калыон дьон сыдыаһнара – билгени ыччаттар эйэлээх, дьаһоох алаах олоһорбунан, кавиэтэргэ үйэ тухары сүгүрүйүк тустаабыт.

Сэрби кэнииттэн улуустун дьонун аахсаа өр сылларга чөлүгэр түстөтүбү. Билгени дьоммут-сэрэбит үстүбүс-хаанынан Ороспүүбүлүккө бастыттар көккөтүбүс сылдыар. Улуустун чочурун сайдыытыгар саваттан савга савастар арылаллар, биригэн биэр кэрбиһэр ситиһиллэлэр. Онтон билгени, төрөөбүт улуустун тунулар үлэлээ-хамсаан алаастун улахан аскарын алаасты дьон, астынабыт, улуус көккөтүбүс эргэбит. Билгени куустат – дьонун үлэлит дьоммуттар, билгени куустат – түмүсүлээхтэтибэр! Улуус дьаһааттын туга түмүс, Чурапчылар хатна да буолуорбут, дойдубут сайдарыгар үлэлээ-хамсыабыт, Ороспүүбүлүккө Ил Дарханын ойгон дьонун үлэлит көрдөрүбүт, өйбүт-санаабыт таһымынан атыттарга халобур буолуорун!

Күндү бэтэрээннэр, бар дьоммут, ыччаттарбыт! Баҕарабын эйэлээх дьаһоох алаах, кытаанах доруобуйа, дьах көрүлүгэ иһи-эйиһи!

Түрүгүрдүн, Улуу Кыайы!

2002 - 2008 сылларга Чурапчы улуунун баһылыга, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ытык Сүбэтин чилинэ, Чурапчы улуунун бөһүөгүгүс гражданина Иннокентий Николаевич АММОСОВ.

Ытыктабыллаах Чурапчы улуунун алаастаахторо!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэтин аатыттан Эйигини Улуу Кыайы күнүн истигиник эбэрдэлибим! Билгени нуруоттун, Бүтүн аан дойдун дьон-сэрэгэ Улуу Кыайы 72 сылын бэлэттэр. Кыһы-аймак сыһыантас хара мэн буолбут фашизм идеологиятын уруулааһын аан дойдуга амуулар тэн быраактанналарыгар, нуруоттар иһи ардыларыгар сүрүдэх сыһыан алаастаахтар тухадытыбат алуу уурбута. Тиг бырхат, көңүл уонна эйэлээх сыһыан, кыһы-аймак бүтүнүн биэр дьаһааһын билгени уонна ытыктык сыһыан сэл бөһүөгүн иһэрин тунулар нуруот бастык өйө дьуһулар. Аан дойдун атылааһаах уу күрдүк аймаабыт Икхэс Аан дойдун сэрбиһэр уонна Аба дойдун көмүсүр Улуу сэрбэс билгени нуруоттун Советский Союз бары нуруоттарын кытта биях Кыайыны уһаабыта. Саха саватта Берлин ыһыбыта, милитаристский Японияны үлүлүтүстүтэ, Европа, Азия дойдубутун өстөөхтөн босхолостута, сэрбиһит быһаатынан хорсунун, тунурун, кыайыга булгүрүбүт дьулурун көрдөрбүтэ, албан астынаабыта. Билгени нуруоттун хорсун сэрбиһиттэрин, тыыла Кыайы тунулар күрдүгүнэ үлэлэ туралар, ыар кавиэри туораабыт аба калыон дьонун умуһат, көрүстүтүр, кавиэри үтүө ааттарын үйэтибэр дьуһулар.

Ытыктабыллаах сэрби, тыыл бэтэрээннэрэ уонна сэрби сылларын агараро!

Эйигини Улуу Кыайы 72 сылынан сүһүөгүтүк бэйэбит сүгүрүйтүн, хаалдыктаах бэйэбит хонсуйан туран эбэрдэлибим. Улуу Кыайыны уһаабыт албан астынаах буюуларбытыгар уонна тыыл бэтэрээннэрэ мээһин бастыкын, эбэрэ эйэлэһин иһэрдэбит. Эйиги билгени дьаһа дьах көрүстүбүс эргэһэ эрбэ, бөбү түтүк, сырдатар суалдыт булааһын бүтүтүтү тунулар үлүлүтүстүтэ. Билгени сэрбэһаах сэрбэһаабыт тунулар эбэрди эрчиһээх, савыбат сыдыаһынаах уостубат тэтиһээх үлэлэтин билгени мээһин кэни тунуабыт!

Кыайы күнү айаалыабыт, Өрөгөй күнү өрө турбуһун, Дьаһоох алаах савыабыт, Сэрбэһаах үйэни савыабыт!

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Түмэтин депутата П. ПИНИГИН уонна И. МАКАРОВ.

Күндү Чурапчы улуунун бары алаастаахторо, ытыктабыллаах сэрби уонна тыыл бэтэрээннэрэ, Хоту көһөрүлүү кыттыылаахтара!

Эйигини Улуу Кыайы 72 сылын тунулар өрөгөйдөөх бырааһынтыгынан итинник-истииник эбэрдэлибим! Сыла-хонук аһан истэһин аайы көлүөһүт савуһун, аһа-дьаһа уларытан иһэбү. Ол эрээри Ыам Ыйын 9 күнэ — Улуу Кыайы күнэ албөдүгү суога, дойдубут кэни тунурун, албан астын күнүгүн бэлэттэ туруога. Кыайы күнэ чачы нуруоттун чачылаах бырааһынтыгынан быһаатынан бэлэттэһүтэ, бэлэттэһэр, бэлэттэһэ да туруога.

Бу бүгүтүгү эйэлээх алаастун кэһэрин тунулар тыһыаннаах саха саваттарга сэрби талоонугар алаастун тапук уурбубуттанара, кырыктаах кырыһыах сэрбиһэринэн буолбубуттанара. Кыайыны аһаар тунулар тыһыа күлүсү-түһүсү бэйэни харыстааһын үлэ өрө күрдүтэ, кырыһаастыын олоһун бүтүнүн тураларыттанара.

Улуу Кыайы нэһиһэстийэтин харыстааһын, үйэтиһин — бүгүтүгү калыон ытык тостун. Ыйыл билгэриһэ-билгени Историэ сыһыгар сэрби кыттыылаахтарын, тыыл бэтэрээннэрин сават астынарын итиннэриһэ эйэлэ хайыһааһа үлэ ытыһылаах Көһөрүлүү 75 сыла тунуруттар араас дьаһаар истигинтэһэр.

Кыайыны уһаабыттанара — Албан асты! Билгени мээһин эйэлээх халык арыаһаастын!

М. Н. МАТВЕЕВА,

Чурапчы улуунун бэтэрээннэрин сбиэтин председателэ.

Аба дойдун Улуу сэрбиһэр Улахан Күөл “Коммунизм кыһага” калыостан барыта 30-ча күһүн сав-савдах туган Ийэ дойдубут көңүлүн, билгени дьаһоох алаастун иһин сэрбиһиттэрэ, үлэ фронттар сыдыабыттанара.

Кинилэр ортолоругар Семен Васильевич Макаров баар. Кини 1920 сыллаахха Хатылаах алааһыгар Василий Макарович уонна Дария Дмитриевна дьон дьаһа дьах көрүстүтэ торообутэ. Хатылаах алаастан барыта биэр айааһын сэлэ иһи-бичи сэрбиһэ

барыта, кинилэртэн бисэ иһин сэрби талоонугар ахтубуттанара, иһи күһүн тыһылаах эргилтэн кэлбиттэрэ. Өссө иһи күһүн үлэ фронттар сыдыабыттанара.

Семен Васильевич сэрби иһин-көһүска ыччат биригдэтигэр биригдэһинирдэбитэ, онтон сэрби аһаас буолуон иһинэ Ааллаах Үүһүтү көмүс хосточчуларга таһаах таһылыгар сыдыабыта. 1943 сыллаахха бисэ ыйыгар сэрбиһэ ытырылыһыта. Японияны утары сэрбэһэ 888 Нелээх 4-с стрелковий полкага пулеметчиһын сыдыабыта. Кинилэр чаастара Хайлар куораты ытыы иһин кырыктаах, иһи өтүтүтэн эбэх сүтүктээх кырыһылаах кыттыбыта. Бу кырыһылаах хамандырыдары ыараханнаах бааһыран кинилэр сэрбиһэр чаастарын уларытан, Семен 57-с савиэрий батальонна түбэһэн салгыы сэрбиһэһитэ. 1946 сыл күһүнүгэр дойдубуттан эргилтэн кэлбитэ. Ахтылааһаах төрөөбүт дойдубуттан эргилтэн кэлээт, калыонун түбүктээх үлэлэһэр кыттыбытынан барыта бастаан, хонуу биригдэһинирин,

онтон түүтүкэһиниһин үрдүк таһаарылаахтык үлэлэһитэ. 1953 сылтан 30 сыл устата сыһыһытаабыта. Үлэлэһэр үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэн, хас да төгүт Бүтүн Соһуустаахы нуруот хаһаайыстыбатын быыстаппыттар кыттыыны ылыта, быыстаппыт кыһыт көмүс, үрүт көмүс, боруонса, мэтэллэриһэн наһараадалаһаа. Оройуон, өрөспүүбүлүкэ хас да төгүтүк чемпион сыһыһыта дьон үрдүк ааттары сырааах, дулуурдаах үлэлэһин иһин ылыта. 1971 - 1975 сс., бисэ сыл устата социалистическай куоталаһы кыһылааһа бусуһа, шарниһа кырыһыт сыдыабыта. Сайыһын бойгэ сыһыһыттар отуур звеноларын тэрийэн, соһуос сыһыһыттарын оротугар чемпион отчут атын ылыта. 1975 сыллаахха бонусулаах сыһыһыттан таһан баран, ор сылларга кавиэрий булутуһан үлэлэһэр кинилэр эми былаһын өрүү толорон, бастыттар көккө-рингэр сыдыабыта. Семен Васильевич үлэлэһ уонуга хаста да өрөспүүбүлүкэһин “Кыһын”,

“Социалистическай Якутия” хаһааһтарга “Политическай аһаһаһа” сурунаалга, оройуоннаахы “Сага сав” хаһылаа сырааһылаа. 1953 сыллаахха Семен Васильевич олоһун аһыһын Александр Проконьеваны көрсөн ыал буолбуттанара. 12 олоһоммуттанара. 1969 сыллаахха Александр Проконьевна “Герой Ийэ” үрдүк аата иһэриллбитэ. Семен Васильевич 1995 сыллаахха Өрөспүүбүлүкэ аан бастаан ытыһылаах Аба күрдүр кыттан Өрөспүүбүлүкэ Президиенттэ “Ытык Аба” дьон бэлэһин, махтал суруту туттута. Семен Васильевич дьонун-сэрэгин була, куобах күрдүр уонна муһааһа түмүтэ, быһаһаан, куобаһаан эбэх иһи киникэ махтанара. 1995 сыллаахха, Улуу Кыайы 50 сылыгар Макаров алааһыгар Хатылаахха бу алаастан сэрбиһэ барыт убайдарын сырдык көрүстэригэр анаан ыһаах тэрийбитэ. Буюулар ааттарын үйэтиһин тимир билгиттэ сүрүһүн хаһыаһыта.

Семен Васильевич 2004 сыллаахха аһаһан туораабыта.

Семен Васильевич көрүтэ, Герой-ийэ, Сылаһ нэһиһэһин бонусулаах алаастаах Александр Проконьевна билгитин дойдубуттан Улахан Күһүтэ олоһоругар, сирингэр сүбэ-ама буолан, 43 сирин, 32 хос сирин таппылаах эбэ-ттин аһын ылан олоһор.

Семен Васильевич уонна Александр Проконьевна олоһорун үтүн кытта үрөһү, спорту дьуоратан, өрө туһуга иһиллбиттэрэ. Олоһор бары да сир-дунан дьарыкпыһаһа, олоһула сааһтан общественнай үлэһэ, кулутурунай дьаһыларга көһүсүтүк кытталылар.

Билгитин кинилэр бары — убаастаар ыаллар, үлэлэ, үрөһө үрдүк ситиһинтээх, халобурга сыһаар дьон. Хорсун буюун, үтүө үлэлэһ, бастык сыһыһыт, сонордоох буһуһ, Ытык Аба Семен Васильевич аһаһа олоһоро сирингэр, хос сирингэр үлэлэһүк туһулар, кини олоһун чыһа-эстик салгыһылар.

Наталья ЗАХАРОВА.

ХОРСУН БУОЙУН, ЫТЫК АБА

94/571.56
1941/1945

БУЛЧУТТАР, БАЛЫҚСЫТТАР БОЛҒОМТОЛУРУТАР!

Хянгат бичээдкэ бэрилгэлэр графика: 16 ч 00 м. Бичээдкэ бэрилгэлэр: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакционной-издательской холбоуука 5.05.2017 с. ороотка бичээдтэннэ.
Аадырына: 578670, Чуралчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хянгат надизлалэ устэ олтуорунуука, чоллирга урина субютага тахсар.

Уважаемые коллеги! Мы рады приветствовать вас на нашем семинаре. В этом году мы хотим поговорить о том, как можно использовать современные технологии в обучении. Мы приглашаем вас к участию в нашем семинаре, который пройдет в следующем месяце. Мы надеемся, что вы найдете много интересного и полезного для себя. Мы приглашаем вас к участию в нашем семинаре, который пройдет в следующем месяце. Мы надеемся, что вы найдете много интересного и полезного для себя.

Дүгээр нэгдүгээр тал

ВЕРНИКОВ, АЛЕКСАНДР АЛЕКСАНДРОВИЧ, доктор технических наук, профессор, заведующий кафедрой «Технология машиностроения» (Томский политехнический университет, Томск).

[illegible]

СЛЕДУЕТ ЛУЧШЕ

ТЫА СЫРИН ЭДЭР ДЬИЗ КАРГЭНЭ

ДЪВОНУ КӨМҮСКҮҮР АНАЛЛАХ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԶԻ ԿՐԹԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏԻ ԿԱՆՈՒՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻ ՎԵՐԿԱՆՈՒՄԻ ԿԱՐԳԵՐՈՒՄԸ

ХВШННВХ НУДНХ ХСННННН НСЛННН

түрмөчлөөгө орто осууларга 4-с кылгаска
 бергендер. «Моголжон» кыргыттар таабына
 даяр тутан нус-баарын ооруду.
 - Ханна, тууган ууланттың?
 - Иккин Россияда Министрлер кабинетин
 Чуратчы уулунаары өткөлдөр үлгүндөт -
 мин, полция уаастовай уполномоченнайынан,
 агадыт хорубунай ирдөйт естапай
 оверуполномоченнайынан. Иккин - полция
 кертенин апардыт.
 - Хандах билесипсикинт?
 - 2002 сылтаахха Дьокүсөккэй хуоракка Саха
 Республикатын
 Министрлер кабинетин
 үөрүсөр кминтер
 бичибитт.
 - Түөх санааттан бу өбө илтин
 багылаабыккынт?
 - Мин, түө бодом, осуога сагыттан ыра санаа
 оностон таабыт илэм. Илэ корстоптон диннааста
 буолабыт өбөм, атам - минини ууһунтар,
 пенсонеһтар. Оттон корстим армийа
 суурусунаан кэти баар, убаабыт суэтигис
 бичит көккөбүтүр кинибит.
 - Эһит санаагыттар, Не аааааа
 суурусулар үлүһүр кини хаанык
 хааныктыбарынан биир буолуохтаагы?
 - Түгүрүмүк, илэтир беринниһээк,
 маарактан толубат буолуохтаах.
 - Ууһунтар бичир, ууһунтар бичир,
 хан буолабыккэй түө?

[illegible]

